

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

Střet zájmů a jeho řešení pomocí blind trustu či obdobného institutu

Srovnávací studie č. 5.387
září 2019

autor: Darina Nezkusilová, Markéta Nováková

SROVNÁVACÍ STUDIE

Obsah:

PŘEDSTAVENÍ BLIND TRUSTU	4
DOPORUČENÍ OECD K ŘÍZENÍ STŘETU ZÁJMŮ.....	6
EVROPSKÁ UNIE.....	7
PŘÁVNÍ ÚPRAVA UŽÍVÁNÍ BLIND TRUSTŮ	8
KANADSKÁ PROVINCE QUÉBEC.....	8
SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ	10
DALŠÍ MOŽNOSTI ŘEŠENÍ STŘETU ZÁJMŮ VČETNĚ INSTITUTŮ OBDOBNÝCH BLIND TRUSTU	13
FRANCIE.....	13
CHORVATSKO.....	15
POLSKO.....	16
ŠPANĚLSKO.....	18
ZDROJE.....	21

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	EDICE: STUDIE
Název: Střet zájmů a jeho řešení pomocí blind trustu nebo obdobného institutu	Typ edice: online, ISSN 2533-4131
Autoři: Nezkusilová, D., Nováková, M.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1
Číslo: Srovnávací studie č. 5.387	První vydání edice: červenec 1991
Datum: září 2019	Frekvence vydání edice: nepravidelná
Klíčová slova: Střet zájmu, svěrenský fond	Zaměření: srovnávací a analytické studie zpracované pro členy Parlamentu České republiky
	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Shrnutí

Blind trust je jedním z řešení, která se používají ke zmírnění hrozícího střetu zájmů osob, které by mohly svými kroky v řídicích funkcích, typicky v politice či veřejné správě, zvýhodnit svoje soukromé podnikání či investice. Blind trust slouží k přerušení kontroly veřejné osoby nad svými aktivitami či investicemi a zároveň významně omezuje přísun informací, které veřejná osoba o svém podnikání či investicích v průběhu výkonu funkce získá.

Tato komparativní studie má za cíl čtenářům osvětlit princip blind trustu jako institutu sloužícího k zabránění střetu zájmů a limity jeho použití při dosahování tohoto cíle. Práce se zaměřuje jak na regulaci blind trustu jako takového, tak i na regulaci používanou v některých členských státech EU, které sice blind trust přímo neupravují, přesto jejich právní řád obsahuje právní úpravu sloužící k obdobným účelům.

Obsah

PŘEDSTAVENÍ BLIND TRUSTU.....	4
DOPORUČENÍ OECD K ŘÍZENÍ STŘETU ZÁJMŮ	6
EVROPSKÁ UNIE	7
PRÁVNÍ ÚPRAVA UŽÍVÁNÍ BLIND TRUSTŮ.....	8
KANADSKÁ PROVINCE QUÉBEC.....	8
SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ	10
DALŠÍ MOŽNOSTI ŘEŠENÍ STŘETU ZÁJMŮ VČETNĚ INSTITUTŮ OBDOBNÝCH BLIND TRUSTU	13
FRANCIE	13
CHORVATSKO	15
POLSKO	16
ŠPANĚLSKO	18
ZDROJE	21

Představení Blind trustu

Trust je trojstranným právním vztahem mezi zakladatelem trustu, správcem a obmyšleným (beneficientem).¹ Koncept trustu funguje tak, že zakladatel vyčlení část svého majetku do speciálního fondu, jehož správou k předem vymezenému účelu či ve prospěch určených osob pověřil správce. Institut trustu má svůj prapůvod v římském právu, v současnosti jde o typicky anglosaský institut, jehož obdobu však s postupným sblížením kontinentálního práva a common law zavedla i řada zemí na evropském kontinentě.² V České republice existuje obdoba trustu v podobě svěřenského fondu od rekonstrukce soukromého práva v roce 2014.³

Portál Investopedia, který je citovaný i v materiálech Benátské komise, definuje blind trust jako „*trust, který je upraven tak, že beneficent (obmyšlený) nemá znalosti o konkrétních aktivech trustu a ve kterém má třetí strana naprostou diskreci v otázkách managementu svěřeného majetku.*“⁴

Dle Cambridge Dictionary je blind trust „*finančním uspořádáním, ve kterém osoba souhlasí s tím, že její peníze budou investovány jinými osobami a že nemůže nadále zasahovat do typu investic, které se jiné osoby rozhodnou podniknout. Nosnou myšlenkou blind trustu je, že pokud veřejná osoba neví, jak byly její prostředky investovány, nemůže záměrně dělat rozhodnutí, která zvyšují její bohatství.*“⁵

Veřejnými osobami jsou pro účely této práce myšleny všechny fyzické osoby, které mají možnost ovlivnit správu věcí veřejných a které jsou v natolik vysokých funkcích, že je ve veřejném zájmu právně hlouběji a podrobněji ošetřit jejich možný střet zájmů než jak je upraven v případě řadových úředníků. Typicky je považováno za žádoucí podrobněji ošetřit možný střet zájmů v případě politiků či vysokých úředníků. Záměrně nebyl zvolen termín veřejný činitel nebo úřední osoba, neboť tyto termíny mají v českém právním řádu přesně vymezený rozsah⁶ a vztahují se na širší skupinu osob, než na kterou míří tato studie. Potenciální střet zájmů řadových úředníků bývá upraven volněji, například pomocí etického kodexu úředníka, povinnosti vyloučit se z projednávání či rozhodování o věci z důvodu poměru k věci, možností účastníků řízení namítnout podjatost úředníka či obecnou povinností nezohledňovat své osobní zájmy a rozhodovat nestranně.

Blind trust je popisován jako jedno z možných řešení vedoucích k omezení střetu zájmů veřejných osob, kdy je osobě odlišné od veřejné osoby předána kompletní a nezávislá kontrola nad zájmy či

¹ TICHÝ, Luboš. RONOVSÁ, Kateřina. KOCÍ, Miloš. Trust a srovnatelné instituty v Evropě, Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2014, s. 128

² Obdoba trustu existuje například v Lucembursku, Lichtenštejnsku, Maďarsku, Rumunsku, Bělorusku či Rusku. V Německu existuje obdobný institut nazvaný Treuhand (v překladu věrná ruka), ve frankofonním prostředí fiducie (Francie, Québec). TICHÝ, Luboš. RONOVSÁ, Kateřina. KOCÍ, Miloš. Trust a srovnatelné instituty v Evropě, Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2014, s. 5, 128, 209 - 210

³ Právní úpravu svěřenského fondu lze nalézt především v zákoně č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku v § 1448 a násl.

⁴ JAKUBOWICZ, Karol. WARD, David. "Rules for the resolution of conflicts of interest" ("Frattini law") Analysis and review, Rada Evropy, Benátská komise, 8. 2. 2005. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=cdl\(2005\)011-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=cdl(2005)011-e), s. 4

⁵ "A financial arrangement in which someone agrees that their money can be invested by other people and that they cannot influence the types of investment those people choose to make: The idea behind the blind trust is that if an official doesn't know exactly how his holdings are being invested, he cannot deliberately make decisions that might boost his wealth." Blind trust, Cambridge Dictionary. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://dictionary.cambridge.org/us/dictionary/english/blind-trust>

⁶ Termín úřední osoba je vymezen § 127 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. V dříve platném trestním zákoně č. 140/1961 Sb., byl používán termín veřejný činitel (definován § 89 odst. 9). V obou případech je termín poměrně široký, zahrnuje i osoby, v jejichž případě nelze dovést veřejný zájem na přísnější právní úpravě jejich střetu zájmů, typu lesní a rybářská stráž, příslušníci ozbrojených sil nebo bezpečnostních sborů.

majetkem veřejné osoby. Správa majetku ze strany třetí osoby musí být skutečně nezávislá na vlivu veřejné osoby. Veřejná osoba a organizace, do které je zapojena, musí být schopna veřejně doložit, že zájmy veřejné osoby jsou efektivně odděleny a jsou nezávislé na rozhodování a činnosti, do které je zapojena tak, aby byla zachována důvěra veřejnosti v nestrannost rozhodování.⁷ V případech, kdy je daný typ organizace správy majetku proveditelný v praxi a je-li pravděpodobné, že způsob organizace bude přijat jako adekvátní, může být třetí osobě předána celková odpovědnost za zájmy/majetek veřejné osoby s tím, že správa musí probíhat skutečně nezávisle na veřejné osobě.⁸ Blind trusty bývají používány především ve chvílích, kdy jsou zámožné osoby zvoleny do politických funkcí a kdy mohou investice daných osob ohrozit vnímání nezávislosti veřejné osoby při výkonu politické funkce.⁹

Ne vždy bývají v praxi všechny prvky blind trustu zákonem výslovně požadovány, nicméně aby blind trust mohl naplňovat svůj účel snížit střet zájmů veřejné osoby na přijatelné minimum, měly by být dodrženy tyto základní znaky správy majetku:

- Předání správy vymezeného majetku veřejné osoby třetí osobě
 - Předána by měla být ta část majetku, u které hrozí, že jeho stav může veřejná osoba ovlivnit v rámci výkonu své funkce
 - Ke správě majetku by měla být vybrána třetí osoba, která je skutečně nezávislá a veřejnou osobou neovlivnitelná, nevhodný je výběr blízkých osob nebo osob, které veřejnou osobu zastupují či mezi veřejnou osobou a třetí osobou existuje vysoký stupeň vzájemné důvěry (např. advokáta veřejné osoby, dlouhodobých spolupracovníků, přátel apod.)¹⁰
 - Správce má plnou diskreci rozhodovat o použití majetku, předáním správy ztrácí veřejná osoba kontrolu nad vymezeným majetkem.¹¹
- Veřejná osoba by neměla mít jakékoli povědomí o tom, jak je s jejím majetkem v blind trustu nakládáno.¹²

Design blind trustu by měl být přizpůsoben cílům tohoto institutu tedy tomu, aby veřejná osoba ztratila v průběhu výkonu funkce povědomí o tom, jak je s jejím majetkem nakládáno a tudíž, aby nemohlo vzniknout podezření, že veřejná osoba rozhodovala určitým způsobem proto, že věděla, že dané rozhodnutí prospěje její celkové finanční situaci.

Efektivita institutu blind trustu jako nástroje pro dosažení zamýšlených cílů není považována za prokázanou, a to ani v případech, kdy splňují veškerá výše uvedená kritéria. Za určitou nevýhodu

⁷ (...) "it is important that both the official and their organisation must be able to demonstrate publicly that the official's interests were in fact at arm's length from official decisions and actions in which they were involved, so that public trust is not put at risk." Managing Conflict of Interest in the Public Sector: A toolkit, OECD, 2005. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z <https://www.oecd.org/gov/ethics/49107986.pdf>, s. 19

⁸ "Where it is feasible to do so in practice, and likely to be accepted by the world at large as adequate, another person may be given complete and independent control of the official's interest/asset. Such a "blind trust" assignment/delegation of responsibility must be genuinely independent of influence by the official in fact and in appearance." Managing Conflict of Interest in the Public Sector: A toolkit, OECD, 2005. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z <https://www.oecd.org/gov/ethics/49107986.pdf>, s. 19

⁹ Blind trust, Investopedia. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z <https://www.investopedia.com/terms/b/blindtrust.asp>

¹⁰ "The other drawback of blind trusts is that they are shrouded in mystery. The identities of the trustees are rarely identified. They could be friends or business associates of the government minister involved, which would in turn put into doubt the real independence of the trustees." What is a blind trust?, BBC News, 9. 12. 2002. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/2557829.stm

¹¹ Blind trust, Investopedia. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z <https://www.investopedia.com/terms/b/blindtrust.asp>

¹² Teoreticky by bylo vhodné, aby veřejná osoba neměla možnost dozvědět se o tom, jak je s jejím majetkem nakládáno jak od správce, tak i jinými cestami (např. z veřejně dostupných rejstříků).

blind trustu jako řešení střetu zájmů je považována skutečnost, že obmyšlený (beneficient), který je zároveň zakladatelem trustu, je seznámen při založení trustu se složením majetku, který do trustu vkládá. Tedy minimálně z počátku fungování trustu je složité hrozbě střetu zájmů zabránit.¹³ Zakladatelé taktéž mohou při založení blind trustu stanovit pravidla, která řídí další investice. Dále určují osobu správce, tím pádem může jít o osobu, které důvěřují, že bude jednat za určitých okolností určitým způsobem.¹⁴ Dle portálu Investopedia lze založení blind trustu považovat za krok, kterým je deklarována snaha o dosažení nestrannosti.¹⁵

Použití blind trustu či obdobného institutu jako jednoho ze způsobů řešení střetu zájmů je uzákoněno pouze v omezeném počtu jurisdikcí. Tradičně je blind trust používán k omezení střetu zájmů v anglosaských zemích, především v USA. Blind trust nemusí být speciálně upraven v rámci právní úpravy trustů či střetu zájmů, může jít pouze o specifickou úpravu trustu či jiné entity typu fondu smluvní formou. Důležité pak pouze je, aby byly dodrženy požadavky místní právní úpravy a aby došlo k efektivnímu dosažení cíle minimalizace rizika střetu zájmů. V kontinentálních jurisdikcích, kde nemá trust tradici, může být pro řízení střetu zájmů používáno obdobné řešení, které vykazuje některé podstatné znaky blind trustu, ale zákonná úprava přímo nepožaduje užití trustu. Čistá forma blind trustu byla v rámci této studie zaznamenána pouze ve Spojeném království. V řadě zkoumaných jurisdikcí bylo zároveň zaznamenáno, že do vhodného způsobu řešení střetu zájmů zasahoval nezávislý orgán (Chorvatsko, Québec, Francie, Spojené království či Španělsko).

V rámci této studie bylo vybráno 6 jurisdikcí, které určitým způsobem na základě právního předpisu upravují řízení hrozícího či existujícího střetu zájmů. V první části práce je představena právní úprava v jurisdikcích, kde jsou užívány k eliminaci střetu zájmů přímo blind trusty (Québec, Spojené království) a v druhé části práce je shrnuta regulace dalších možností řešení střetu zájmů včetně institutů, které jsou z hlediska cílů i techniky postupu obdobné blind trustům.

Ačkoli je studie primárně zaměřena na řešení ve státech EU, jedna z případových studií se věnuje i úpravě v kanadském Québecu, a to z důvodu, že právní úprava Québecu byla předlohou české právní úpravy svěřenských fondů. Byla zde tudíž dovozena spojitost s Českou republikou, která byla zohledněna při výběru jurisdikce. Zároveň je v úvodní části této studie představeno doporučení Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále jen „OECD“) k řízení střetu zájmů a právní úprava řízení střetu zájmů v rámci Evropské komise.

Doporučení OECD k řízení střetu zájmů

Problematika střetu zájmů a jeho řešení byla předmětem výzkumu ze strany OECD již na začátku tohoto tisíciletí. Doporučení ohledně řízení střetu zájmů byla shrnuta v publikaci: *Managing Conflict of Interest in the Public Sector: A toolkit* z roku 2005.¹⁶ Dle této publikace se nabízejí

¹³ “In this context, there are some obvious issues with blind trusts in that the beneficiary setting up the blind trust is at least aware of the investment mix going in and cannot realistically forget that information when weighing future decisions.” Blind trust, Investopedia. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z <https://www.investopedia.com/terms/b/blindtrust.asp>; May faces conflict of interest over investments, claim MPs, The Times, 11. 1. 2017. [cit. 18. 6. 2019] Dostupné z <https://www.thetimes.co.uk/article/may-faces-conflict-of-interest-over-investments-claim-mps-bw29d3sjg>

¹⁴ “The trustors may also set the rules under which the investments are managed and, of course, pick trustees that they are confident will act in a certain way in potential situations.” Blind trust, Investopedia. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z <https://www.investopedia.com/terms/b/blindtrust.asp>

¹⁵ (...) “the efficacy of the blind trust in truly eliminating conflict of interest is far from proven. That said, politicians with a large amount of wealth or in high office use blind trusts to show that at least the effort is being taken to establish impartiality.” Blind trust, Investopedia. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z <https://www.investopedia.com/terms/b/blindtrust.asp>

¹⁶ *Managing Conflict of Interest in the Public Sector: A toolkit*, OECD, 2005. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z <https://www.oecd.org/gov/ethics/49107986.pdf>

následující řešení řízení střetu zájmů, která mohou zahrnovat jednu nebo více z následujících příkladmo jmenovaných strategií:

- „Odprodej nebo likvidace zájmu veřejné osoby;
- Odvolání veřejné osoby z činností, ve kterých je zapojena do dotčené rozhodovací činnosti;
- Omezení přístupu veřejné osoby k určitým informacím;
- Převedení veřejné osoby na funkci, ve které nehrozí konflikt;
- Změna uspořádání povinností a odpovědnosti veřejné osoby;
- Převedení konfliktního zájmu do skutečného “blind trustu”;
- Rezignace veřejné osoby z entity, která způsobuje její střet zájmů nebo
- Rezignace dotčené veřejné osoby z veřejné funkce.“¹⁷

Problematice právního ošetření střetu zájmů se dále věnuje dokument OECD nazvaný Doporučení Rady o postupech pro řízení střetu zájmů ve veřejné službě a jeho přílohy (*Recommendation of the Council on guidelines for managing conflict of interest in the public service*).¹⁸

Omezené srovnání praxí užívaných při řešení střetu zájmů představuje starší studie OECD z roku 2007 nazvaná *Conflict of interest policies and practices in nine EU member states: A comparative review*. V rámci této studie byla srovnána právní úprava devíti členských států EU, konkrétně Francie, Itálie, Lotyšska, Maďarska, Německa, Polska, Portugalska, Spojeného království a Španělska. Ze srovnání vyplývá, že povinnost odprodeje, založení blind trustu nebo obdobné formy managementu majetku existuje ve srovnávaných zemích při naplnění zákonných podmínek ve Francii, Polsku, Spojeném království a Španělsku.¹⁹

Evropská unie

Institut řízení střetu zájmů pomocí blind trustu umožňuje jako jedno z možných řešení i Evropská komise vůči svým komisařům. Postup při střetu zájmů upravuje v Rozhodnutí Komise ze dne 31. ledna 2018, kterým byl zaveden kodexu chování členů Evropské komise.²⁰ Dle čl. 4 ve spojení s čl. 2 odst. 6 Rozhodnutí jsou členové Komise povinni upustit od jakéhokoli rozhodování či instruování týkajícího se spisů a vzdát se účasti na jednáních, rozpravách a hlasováních v záležitostech, které by mohly vést ke střetu zájmů nebo by mohly být jako takové důvodně vnímány. Členové Komise jsou povinni informovat předsedu o situacích, které by mohly vést ke střetu zájmů nebo by mohly být jako takové důvodně vnímány, jakmile se o nich dozvědí. Předseda, v reakci na oznámení, přijme po případné konzultaci s nezávislým etickým výborem veškerá opatření, jež na základě dostupných informací (prohlášení, informování o střetu zájmů nebo jiných dostupných informací) považuje za vhodná; mezi tato opatření patří:

- a) přidělení spisu jinému členovi Komise nebo příslušnému místopředsedovi. Předseda o tomto novém přidělení spisu informuje v dostatečném předstihu předsedu Evropského parlamentu;
- b) výzva k odprodeji finančních zájmů nebo k jejich převedení do fondu typu blind trust, pokud vedou ke střetu zájmů v členově oblasti působnosti.

¹⁷ Managing Conflict of Interest in the Public Sector: A toolkit, OECD, 2005. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z <https://www.oecd.org/gov/ethics/49107986.pdf>, s. 103

¹⁸ Doporučení Rady o postupech pro řízení střetu zájmů ve veřejné službě (*Recommendation of the council on guidelines for managing conflict of interest in the public service*), OECD, 2003. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z <https://www.oecd.org/governance/ethics/2957360.pdf>

¹⁹ Conflict of interest policies and practices in nine EU member states: A comparative review, Sigma paper no. 36, 18. 6. 2007. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z

[http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=gov/sigma\(2006\)1/REV1](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=gov/sigma(2006)1/REV1), s. 37 - 38

²⁰ Rozhodnutí Komise ze dne 31. ledna 2018 o kodexu chování členů Evropské komise, čl. 4. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018D0221\(02\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018D0221(02)&from=EN)

Rozhodnutím Komise, kterým byl zaveden Kodex chování členů Evropské komise z roku 2018, byl nahrazen předchozí Kodex chování komisařů z roku 1999.²¹ Dříve platný kodex, v případě střetu zájmů, ukládal komisařům povinnost střet zájmů oznámit předsedovi Komise, který měl použít jakákoli opatření, která považoval za vhodná včetně předání spisů, u nichž by hrozil střet zájmů nebo podezření na něj, jinému komisaři nebo místopředsedovi Komise.

Jednání poslanců Evropského parlamentu je taktéž regulováno Kodexem chování, který upravuje finanční zájmy a střet zájmů poslanců²², nicméně tento Kodex výslovně nepočítá s řešením pomocí blind trustu nebo obdobného typu fondu.

Právní úprava užívání blind trustů

Kanadská provincie Québec

V Québecu se otázkou střetu zájmů u členů parlamentu a členů vlády (*Membres du Conseil exécutif*) zabývá etický kodex pro členy národního shromáždění²³ (*Code d'éthique et de déontologie des membres de l'Assemblée nationale, chapitre C-23.1*).²⁴ Podle čl. 2 etického kodexu se tento kodex vztahuje i na členy vlády, kteří nejsou zároveň členy parlamentu. Na členy vlády (včetně těch, kteří současně nejsou členy parlamentu) se pak vztahují etická pravidla týkající se střetu zájmů a exkluzivity výkonu funkce obsažená v části III. etického kodexu – zvláštní etická pravidla vztahující se na členy vlády (čl. 42 až 49 etického kodexu).

Nad dodržováním etického kodexu dohlíží tzv. etický komisař (*Le commissaire à l'éthique et à la déontologie*). Otázkami střetu zájmů se zabývá kapitola II. etického kodexu - střet zájmů (čl. 15 až 26 etického kodexu). Podle čl. 18 etického kodexu nemůže člen Parlamentu mimo jiné přímo či nepřímo vstupovat do smluvních vztahů s vládou, ministerstvem nebo veřejným orgánem.

Člen parlamentu nicméně přesto může mít za určitých podmínek podíl na obchodní společnosti, která do výše uvedených vztahů vstupuje. Pokud se nejedná o společnost, která obchoduje na burze nebo na jiném regulovaném trhu, člen parlamentu o obchodu informuje etického komisaře, jenž mu povolí si svůj vliv ve společnosti ponechat. Etický komisař však zároveň určí podmínky, za kterých si člen parlamentu svůj podíl smí ponechat. Tyto podmínky budou zpravidla zahrnovat vložení podílu do svěřenského fondu bez nároku na správu (*Fiducie sans droit de regard*) nebo svěření jeho správy nezávislému mandatáři na základě mandátní smlouvy, která mandantovi neumožňuje se podílet na jejich správě (*Mandat sans droit de regard*).

Pokud se jedná o jinou společnost, může si člen parlamentu svůj podíl ponechat, jestliže důležitost jeho zájmu nebo podmínky, za nichž je do smluvního vztahu vstupováno, pravděpodobně nepovedou ke střetu zájmů. Člen parlamentu má povoleno přijmout půjčku, úhradu, dotaci, odškodnění nebo jinou podporu od vlády, ministerstva nebo veřejného orgánu, je-li to v souladu s příslušným zákonem, nařízením, nebo programem. Člen parlamentu smí také držet cenné papíry vydané vládou nebo veřejným orgánem za stejných podmínek, které platí pro jiné subjekty.

²¹ Code de conduite des commissaires, Evropská komise, 20. 4. 2011. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2011/EN/3-2011-2904-EN-F1-1.Pdf>

²² Code of Conduct for Members of the European Parliament with respect to financial interests and conflicts of interest. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z http://www.europarl.europa.eu/pdf/meps/201305_Code_of_conduct_EN.pdf

²³ Národní shromáždění Québecu tvoří spolu s guvernérem (*Le lieutenant-gouverneur du Québec*) Parlament Québecu, který vykonává legislativní pravomoci provincie Québec v Kanadě.

²⁴ Etický kodex pro členy národního shromáždění Québecu (*Code d'éthique et de déontologie des membres de l'Assemblée nationale, chapitre C-23.1*). [cit. 13. 6. 2019] Dostupné z <http://legisquebec.gouv.qc.ca/fr/ShowDoc/cs/C-23.1>

U členů vlády stanoví čl. 45 etického kodexu, že člen vlády musí zcizit, vložit do svěřenského fondu bez nároku na správu či svěřit ke správě nezávislému mandatáři na základě mandátní smlouvy svůj podíl na společnostech, které jsou obchodovány na burze nebo na jiném regulovaném trhu do 60 dnů ode dne jeho jmenování do funkce nebo ode dne nabytí tohoto podílu, došlo-li k němu později. Mandátní smlouva také nesmí mandantovi umožňovat podílet se na správě podílu.

Na tyto smluvní vztahy vyplývající ze svěřenského fondu nebo mandátní smlouvy se v zásadě použijí obecná ustanovení občanského zákoníku Québecu (*Code civil du Québec*),²⁵ která upravují svěřenský fond a mandátní smlouvu.

Svěřenský fond je upraven v ustanoveních čl. 1260 až 1298 občanského zákoníku. Svěřenský fond vzniká právním jednáním, kterým jeho zakladatel svůj majetek nebo jeho část převede do fondu spravovaného správcem, jenž se přijetím správy zaváže tento fond vést a spravovat.

Mandátní smlouva je upravena v čl. 2130 až 2185 občanského zákoníku. Mandant dává mandátní smlouvou oprávnění jiné osobě, tzv. mandatáři, aby jej reprezentoval a jednal jeho jménem a mandatář se přijetím oprávnění zavazuje svěřený mandát řádně vykonávat. Zájmy, na které se vztahuje mandátní smlouva, na jejímž základě vykonává nezávislý mandatář správu, nicméně nejsou odděleny od vlastnictví mandanta, jako je tomu u svěřenského fondu.

Podle Informačního materiálu (*Note d'information*) – Svěřenský fond a mandátní smlouva bez nároku na správu (*Fiducie et mandat sans droit de regard*), který byl vydán etickým komisařem v únoru roku 2014²⁶, musí být správce svěřenského fondu nebo mandatář skutečně nezávislou osobou. Svěřenským správcem ani mandatářem tedy podle uvedeného materiálu nesmí být manžel nebo partner, potomci ani jiní členové rodiny či přátelé člena vlády nebo člena parlamentu. Člen vlády nebo parlamentu musí zajistit, že osoba, která bude svěřenským správcem nebo mandatářem, bude svoji funkci vykonávat zcela samostatně a nezávisle a takto bude i vnímána.²⁷ Správci svěřenského fondu nebo mandatáři musí člen vlády nebo člen parlamentu také udělit všechny potřebné pravomoci k tomu, aby tato osoba mohla plně vykonávat správu svěřeného majetku v podstatě ve stejném rozsahu, jako kdyby byla jeho vlastníkem, a to po celou dobu trvání smlouvy.²⁸

Člen vlády podle informačního materiálu také nesmí přímo nebo nepřímo na správce svěřenského fondu nebo mandatáře vykonávat jakýkoli vliv. Správce svěřenského fondu nebo mandatář nesmějí člena vlády nebo parlamentu ani informovat o tom, jak správa svěřených aktiv probíhá. V podstatě jediné informace, které může člen vlády nebo parlamentu od správce svěřenského fondu nebo mandatáře obdržet, jsou informace potřebné k vyplnění daňových dokumentů.²⁹ Zároveň je zakázáno, aby se správce svěřenského fondu nebo mandatář obraceli na člena vlády nebo parlamentu za účelem získání pokynů nebo rad týkajících se spravovaného majetku.

²⁵ Občanský zákoník Québecu (*Code civil du Québec*). [cit. 13. 6. 2019] Dostupné z <http://legisquebec.gouv.qc.ca/fr/showdoc/cs/CCQ-1991>

²⁶ Informační materiál (*Note d'information*) – Svěřenský fond a mandátní smlouva bez nároku na správu (*Fiducie et mandat sans droit de regard*), který byl vydán etickým komisařem v únoru roku 2014 je ve francouzském jazyce. Dostupné z http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwib2Yuxx-jiAhVOfZoKHbDkBgEQFjAAegQIAhAC&url=http%3A%2F%2Fwww.bibliotheque.assnat.qc.ca%2FDepotNumerique_v2%2FAffichageFichier.aspx%3Fid%3D145578&usg=AOvVaw2TcZW8A5LA8g-dxCQtHPfR

²⁷ *Ibid*, s. 2

²⁸ *Ibid*, s. 2

²⁹ *Ibid*, s. 3

Správce svěřenského fondu ani mandatář nesmí přímo nebo nepřímo přijímat pokyny či rady od člena vlády nebo parlamentu.³⁰

Správce svěřenského fondu nebo mandatář může podle informačního materiálu členu vlády či parlamentu pouze v pravidelných lhůtách poskytovat přehled týkající se celkové hodnoty spravovaných aktiv, stejně tak jako jej informovat o každém snížení nebo zvýšení této celkové hodnoty aktiv. Nesmí jej však informovat o jednotlivých zamýšlených či již dokončených investicích či transakcích. Informace mohou být poskytnuty podle jednotlivých kategorií rizik.³¹

Pokud se jedná o náklady spojené s vytvořením a správou svěřenského fondu nebo náklady spojené s mandátní smlouvou, tyto náklady nejsou podle informačního materiálu členu vlády nebo poslanci nahrazovány a je tedy povinen si jejich úhradu zajistit sám.³²

I v případě, kdy je založen svěřenský fond bez nároku na správu nebo je uzavřena mandátní smlouva s nezávislým mandatářem, je člen vlády nebo parlamentu povinen respektovat stanovená etická pravidla, především pravidla vztahující se ke střetu zájmů.³³

Čl. 43 etického kodexu také předpokládá, že se člen vlády bude plně soustředit na výkon své funkce a nezůstane ani členem správní rady společností obchodovaných na burze nebo na jiném regulovaném trhu, v nichž vlastnil obchodní podíl, který převedl do svěřenského fondu bez nároku na správu nebo jeho správu svěřil nezávislému mandatáři. Čl. 43 a 44 etického kodexu totiž zakazuje členovi vlády nebo parlamentu vykonávat funkci statutárního orgánu v právnické osobě, sdružení nebo spolku.

Podle čl. 46 etického kodexu, jestliže člen vlády vlastní podíl na obchodní společnosti, která není obchodovaná na burze ani na jiném regulovaném trhu, nesmí tato obchodní společnost přímo ani nepřímo vstupovat do smluvních vztahů s vládou, ministerstvem nebo jiným veřejným orgánem. Pokud společnost již do smluvních vztahů s výše uvedenými subjekty vstupuje, je člen vlády povinen tyto smluvní vztahy ukončit, anebo se vzdát svého postavení v dané společnosti do 60 dnů ode dne jeho jmenování do funkce. Podle informačního materiálu³⁴ v tomto případě nestačí, když člen vlády vloží svůj podíl na společnosti neobchodované na burze nebo na jiném regulovaném trhu do svěřenského fondu bez nároku na správu. Pravidlo zákazu vstupování do smluvních vztahů s vládou, ministerstvem nebo jiným veřejným subjektem je absolutní. Čl. 46 etického kodexu stanoví příslušná pravidla i pro případy, kdy je podíl ve společnosti neobchodované na burze nebo na jiném regulovaném trhu ve vlastnictví rodinného příslušníka člena vlády. Kromě toho může etický komisař vyžadovat i dodržení dalších pravidel.

Spojené království

Úprava etických standardů veřejných osob je ve Spojeném království značně roztržštěná. Zatímco členové dolní komory parlamentu (*House of Commons*) se řídí pouze stručným *Code of Conduct for Members of Parliament*, který je dále upřesněn oficiální příručkou, členové Sněmovny lordů (horní komory parlamentu) se řídí jak *Code of Conduct for Members of Parliament*, tak i

³⁰ Ibid, s. 3

³¹ Ibid, s. 3

³² Ibid, s. 3

³³ Ibid, s. 4

³⁴ Ibid, s. 4

House of Lords Code of Conduct. Ministři většinou bývají příslušníky parlamentu, nicméně i oni mají svá vlastní pravidla upravená v Kodexu ministrů (*Ministerial Code*).³⁵

Zároveň jsou všechny osoby ve veřejných funkcích povinny dodržovat sedm principů veřejného života, které slouží jako vodítko určující standardy chování.³⁶ Sedmi hodnotami jsou: nezištnost, integrita, objektivita, odpovědnost, otevřenost, poctivost a vedení.³⁷ Sedm principů veřejného života se vztahuje na každého, kdo poskytuje veřejné služby nebo je držitelem veřejné funkce, bez ohledu na to, zda byl do funkce zvolen či jmenován. Principy se vztahují na národní i místní úroveň, typicky se vztahují na všechny příslušníky státní služby, místní správy, policii, soudy, probační službu, nestátní orgány veřejné správy, na oblast zdravotnictví, vzdělávání a sociálních služeb.³⁸

Stejně jako prameny práva jsou roztříštěny i instituce, které na jejich dodržování dohlížejí.

Implementací a vymáháním Kodexu chování pro členy parlamentu se zabývá Kancelář parlamentního komisaře pro standardy (*Office of the Parliamentary Commissioner for Standards*).³⁹ Kancelář je samostatnou agenturou, která se kromě vyšetřování jednotlivých případů podezření věnuje i vzdělávací činnosti, poskytuje poradenství v dané oblasti členům parlamentu, spravuje registr finančních zájmů členů a přijímá stížnosti.

Dohled nad horní komorou parlamentu je roztříštěn mezi Pod-komisi pro standardy lordů (*Sub-Committee on Lord's Standards*) a Komisaře pro standardy sněmovny lordů (*House of Lords Commissioner for Standards*), který vyšetřuje podezření na porušení Kodexu chování.⁴⁰

Komise pro standardy veřejného života (*Committee on Standards in Public Life*) funguje jako poradní komise ministerského předsedy ohledně etických standardů. Její činnost spočívá v monitoringu a přípravě zpráv o otázkách spojených se standardy chování všech osob ve veřejných funkcích včetně státní služby.⁴¹ Komise nemá kompetenci vést šetření o jednotlivých podezřeních z porušení etických standardů.⁴²

Na činnost ministrů dohlíží v rámci kabinetu generální ředitel pro slušnost a etiku (*Director General of the Propriety and Ethics Team*), který dohlíží na dodržování Kodexu ministrů a poskytuje ministrům v dané oblasti poradenství.⁴³ Toto uspořádání je předmětem kritiky z důvodu,

³⁵ Global Corruption Book, Conflicts of Interest and Corruption, Kapitola 9, UNODC, leden 2017. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://track.unodc.org/Academia/Pages/TeachingMaterials/GlobalCorruptionBook.aspx>, s. 13 - 14

³⁶ Guidance: The 7 principles of public life, GOV.UK. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z <https://www.gov.uk/government/publications/the-7-principles-of-public-life>; Conflict of interest policies and practices in nine EU member states: A comparative review, Sigma paper no. 36, 18. 6. 2007. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=gov/sigma\(2006\)1/REV1](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=gov/sigma(2006)1/REV1), s. 17 - 18

³⁷ Guidance: The 7 principles of public life, GOV.UK, 31. 5. 1995. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z <https://www.gov.uk/government/publications/the-7-principles-of-public-life/the-7-principles-of-public-life--2>

³⁸ Guidance: The 7 principles of public life, GOV.UK, 31. 5. 1995. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z <https://www.gov.uk/government/publications/the-7-principles-of-public-life>

³⁹ Global Corruption Book, Conflicts of Interest and Corruption, Kapitola 9, UNODC, leden 2017. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://track.unodc.org/Academia/Pages/TeachingMaterials/GlobalCorruptionBook.aspx>, s. 17

⁴⁰ Global Corruption Book, Conflicts of Interest and Corruption, Kapitola 9, UNODC, leden 2017. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://track.unodc.org/Academia/Pages/TeachingMaterials/GlobalCorruptionBook.aspx>, s. 18

⁴¹ Stálá komise pro standardy veřejného života (*Committee on Standards in Public Life*), GOV.UK. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z <https://www.gov.uk/government/organisations/the-committee-on-standards-in-public-life#content>

⁴² Global Corruption Book, Conflicts of Interest and Corruption, Kapitola 9, UNODC, leden 2017. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://track.unodc.org/Academia/Pages/TeachingMaterials/GlobalCorruptionBook.aspx>, s. 17

⁴³ Global Corruption Book, Conflicts of Interest and Corruption, Kapitola 9, UNODC, leden 2017. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://track.unodc.org/Academia/Pages/TeachingMaterials/GlobalCorruptionBook.aspx>, s. 17

že zařazení pozice generálního ředitele přímo do kabinetu nevzbuzuje důvěru v jeho nestrannost.⁴⁴

Majetek převedený do blind trustu je vyloučen z povinnosti registrovat jej pomocí oznámení o zájmech v obou komorách parlamentu.⁴⁵ Z obecných informací na stránkách HM Revenue & Customs vyplývá, že zakladatel trustu nesmí být informován jeho správcem o konkrétních krocích učiněných při správě jeho majetku. Správci mohou dát veřejně osobě pouze dostatečné informace o příjmech k tomu, aby mohla vyplnit daňové přiznání. Zakladatel smí získávat ze spravovaného majetku úroky, dividendy – obecně zisk.⁴⁶ Trust může být založen i jako prostý trust (*bare trust*), ve kterém zakladateli zůstane oprávnění ke všem aktivům, pak může kdykoli rozhodnout o převedení aktiv zpět do svého vlastnictví.⁴⁷ Dle historického záznamu konverzace ve Sněmovně lordů, blind trust nesmí být spravován osobami blízkými zakladateli tak, aby bylo zajištěno, že zakladatel skutečně přijde o informace o tom, co se děje ve spojení s trustem.⁴⁸

Blind trusty bývají ve Spojeném království používány i k výběru prostředků pro politickou stranu nebo pro její kampaň.⁴⁹ Pomocí blind trustu je zajištěno, že přispěvatelé zůstávají pro politickou stranu anonymní, díky čemuž nemůže být následně politická strana obviňována z toho, že jedná ve prospěch svých přispěvatelů.

S ohledem na rozmanitost úpravy je následující část práce zaměřena pouze na analýzu Kodexu ministrů (*Ministerial Code*), konkrétně na jeho sedmou část, která se věnuje osobním zájmům ministrů. Při nástupu do funkce musejí ministři poskytnout stálému tajemníkovi (*Permanent Secretary*) veškeré informace o zájmech, které by mohly zapříčinit konflikt. Kromě svých zájmů musejí oznamovat i zájmy manžela, partnera a blízkých rodinných příslušníků. Seznam zájmů jednotlivých ministrů je pravidelně dvakrát ročně veřejně publikován.⁵⁰

Je-li to vhodné, ministr se setká se stálým tajemníkem a nezávislým poradcem pro oblast zájmů ministrů a naleznou shodu na řešení zájmů. Ministři musejí v psané podobě zaznamenat opatření, která byla podniknuta a předat kopii záznamu stálému tajemníkovi a nezávislému poradci (čl. 7.4) Je-li přijatelné, aby ministr udržel svůj soukromý zájem, musí jej vždy deklarovat ostatním ministrům, projednávají-li veřejné otázky, které by mohly ovlivnit jeho zájem, a zároveň musí být oddělen od rozhodování o věci (čl. 7.6).

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Code of Conduct for Members of the House of Lords, čl. 66, květen 2019. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://www.parliament.uk/documents/lords-commissioner-for-standards/HL-Code-of-Conduct.pdf>; The Code of Conduct together with The Guide to the Rules relating to the Conduct of Members, House of Commons, Registration of Members' Financial Interest, Chapter 1, čl. 47, 53 b). [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z

<https://publications.parliament.uk/pa/cm201516/cmcode/1076/107604.htm>

⁴⁶ Trust, Settlements and Estates Manual, HMRC, 17. 1. 2019. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://www.gov.uk/hmrc-internal-manuals/trusts-settlements-and-estates-manual/tsem1570>

⁴⁷ Trust, Settlements and Estates Manual, HMRC, 17. 1. 2019. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://www.gov.uk/hmrc-internal-manuals/trusts-settlements-and-estates-manual/tsem1570>; Blind trust, Taxation, 14. 8. 2010. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://www.taxation.co.uk/articles/2010-09-15-20987-blind-trust>

⁴⁸ Lords Publications, Parliament.uk, 9. 12. 1999. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://publications.parliament.uk/pa/ld199900/ldhansrd/vo991209/text/91209-02.htm>

⁴⁹ Trust, Settlements and Estates Manual, HMRC, 17. 1. 2019. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://www.gov.uk/hmrc-internal-manuals/trusts-settlements-and-estates-manual/tsem1570>

⁵⁰ Kodex ministrů (*Ministerial Code*), Cabinet Office, leden 2018, čl. 7.5. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/672633/2018-01-08_MINISTERIAL_CODE_JANUARY_2018_FINAL__3_.pdf; List of ministers' interests, Cabinet Office, prosinec 2017. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z http://data.parliament.uk/DepositedPapers/Files/DEP2017-0794/List_of_Ministers_Interests_December_2017.pdf

Dle čl. 7.7 Kodexu ministrů se „*musejí ministři svědomitě vyhýbat jakémukoli nebezpečí střetu zájmů, ať už skutečného nebo tak vnímaného, mezi jejich ministerskou pozicí a soukromými finančními zájmy. Měli by se řídit obecnými principy tak, že se buď zbaví zájmů, které zapříčiňují jejich střet zájmů nebo podniknou alternativní kroky k jeho prevenci. Při rozhodování by se měli ministři řídit radami, které jim byly poskytnuty stálým tajemníkem a nezávislým poradcem pro oblast zájmů ministrů. Rozhodnutí ministrů by neměla být ovlivněna nadějí nebo očekáváním budoucího zaměstnávání v konkrétní společnosti nebo organizaci.*“

Dle čl. 7.8 Kodexu „*v případech, ve kterých je výjimečně rozhodnuto, že ministr může zůstat součástí vztahů, které zapříčiňují jeho střet zájmů, ministr a jeho ministerstvo musí zavést procesy, které znemožní ministroví přístup k určitým dokumentům a zajistí tak, že ministr nebude zapojen do rozhodování a diskuzí, které se týkají jeho zájmu.*“ Čl. 7.9 Kodexu připouští, že „*mohou existovat případy, ve kterých nebude možné navrhnout mechanismus, který by zajistil eliminaci střetu zájmů. V takových případech musí být věc konzultována s ministerským předsedou a může být nezbytné, aby ministr přestal vykonávat danou funkci.*“

Jak je zřejmé z výše uvedeného popisu pravidel, Kodex ministrů sice naznačuje, že eliminace střetu zájmů je nutným postupem, nicméně způsoby provedení nejsou pro jednotlivé situace striktně stanoveny a odvíjejí se od konkrétní situace. Dle práce nazvané *Globální korupce: právo, teorie a praxe* z roku 2017⁵¹, která vycházela z předchozí verze Kodexu ministrů z roku 2016, byl „po ministrech požadován odprodej aktiv, která mohou vytvářet střet zájmů, nebo bylo požadováno alternativní opatření za účelem zamezení střetu zájmů. Ačkoli toto není přímo stanoveno v pravidlech, s ohledem na ustanovení o povinnosti oznamování finanční situace, která nepožadují oznamování aktiv umístěných v blind trustu, založení takového trustu by bylo pravděpodobně považováno za akceptovatelnou alternativu odprodeje majetku. Pokyny ohledně toho, co dělá trust „blind trustem“ jsou méně detailní než v kanadském právu a členům vlády je umožněno dát správcům „obecné pokyny“ bez toho, aby bylo zřejmé, jestli obecné pokyny zahrnují rady týkající se specifického sektoru nebo se pokyny mohou týkat přijatelného rizika.⁵²

Další možnosti řešení střetu zájmů včetně institutů obdobných blind trustu

Francie

Právní úpravu předcházení střetu zájmů obsahuje ve Francii mimo jiné zákon č. 2013-907 ze dne 11. října 2013 o transparentnosti veřejného života (*La loi de 2013-907 du 11 octobre 2013 relative à la transparence de la vie publique*).⁵³

Střet zájmů může být ve Francii spojen s vlastněným majetkem, vykonávanou činností nebo osobními vazbami či závazky. Definici pojmu „střet zájmů“ obsahuje ve Francii čl. 2 zákona o transparentnosti veřejného života, který za střet zájmů označuje jakoukoli situaci překrývání se veřejného a jiného soukromého nebo veřejného zájmu, která je způsobilá ovlivnit nezávislý, nestranný a objektivní výkon funkce.

⁵¹ Global Corruption Book, Conflicts of Interest and Corruption, Kapitola 9, UNODC, leden 2017. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://track.unodc.org/Academia/Pages/TeachingMaterials/GlobalCorruptionBook.aspx>

⁵² Global Corruption Book, Conflicts of Interest and Corruption, Kapitola 9, UNODC, leden 2017. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://track.unodc.org/Academia/Pages/TeachingMaterials/GlobalCorruptionBook.aspx>, s. 26

⁵³ Francouzský zákon o transparentnosti veřejného života (*La loi de 2013-907 du 11 octobre 2013 relative à la transparence de la vie publique*). [cit. 13. 6. 2019] Dostupné z <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000028056315#LEGISCTA000028057469>

Aby tedy bylo možné ve Francii určitou situaci posoudit jako střet zájmů, musejí být splněna následující kritéria:

- a) Veřejná osoba musí mít určitý zájem, ten může být buď přímý (např. výkon profesionální činnosti) nebo nepřímý (např. výkon profesionální činnosti manžela) soukromý (např. vlastnictví akcií nebo podílů obchodní společnosti) nebo veřejný (např. veřejná osoba zastává jinou volenou funkci), materiální (např. vyplácená odměna) nebo morální (např. výkon dobrovolnické činnosti);
- b) Tento zájem se musí střetávat s výkonem veřejné funkce;
- c) Střet může být materiální (např. výkon profesionální činnosti v určitém odvětví), geografický (např. zájmy držené v určité obci) nebo časový (např. dřívější zájmy);
- d) Tento střet musí být způsobilý ovlivnit nebo vzbuzovat dojem, že ovlivní nezávislý, nestranný a objektivní výkon funkce.⁵⁴

Intenzitu střetu zájmů je třeba posuzovat případ od případu. Střet zájmů je dán, pokud je dostatečně silný na to, aby vzbuzoval důvodné pochybnosti ve vztahu k objektivnímu výkonu funkce.⁵⁵

Za účelem předejití vzniku situací střetu zájmů, jsou veřejné osoby povinny na začátku svého mandátu či při převzetí funkce podat kromě majetkového přiznání také prohlášení o zájmech, které zahrnuje informace o jejich předchozí (v posledních pěti letech) i současné profesní činnosti, účasti v řídicích orgánech veřejných či soukromých obchodních společností nebo organizací, přímé finanční účasti na kapitálu společností, dobrovolnické či konzultační činnosti, profesní činnosti manžela veřejné osoby⁵⁶ a o volených a jiných funkcích zastávaných veřejnou osobou (čl. 4 III.).

Prohlášení o zájmech kontroluje Vysoký úřad pro transparentnost veřejného života (*Haute Autorité pour la transparence de la vie publique*), jehož úkolem je také odhalovat situace, kdy mohou veřejné nebo soukromé zájmy zasahovat do výkonu mandátu nebo funkce veřejné osoby.

Vyplývá-li z prohlášení o zájmech možný střet zájmů, má Vysoký úřad pro transparentnost veřejného života několik možností, jak tuto situaci řešit. S dotčenou veřejnou osobou vede dialog, s pomocí něhož by měly společně nalézt vhodné řešení k zamezení střetu zájmů nebo k jeho ukončení. Vhodným řešením může být např. zveřejnění dotčeného zájmu, neúčast na jednání v dotčených orgánech, nebo v krajních případech i vzdání se daného zájmu.⁵⁷ A priori není vyloučeno ani uložení majetku do svěřenského fondu. Zvláštní úpravu tzv. „blind trustu“ nebo obdobného institutu však francouzská právní úprava neobsahuje.⁵⁸

⁵⁴ Předcházení střetu zájmů (*La prévention des conflits d'intérêts*), Vysoký úřad pro transparentnost veřejného života.

[cit. 13. 6. 2019] Dostupné z <https://www.hatvp.fr/la-haute-autorite/la-deontologie-des-responsables-publics/prevention-des-conflits-dinterets/>

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Týká se i osoby, se kterou veřejná osoba uzavřela tzv. *pacte civil de solidarité* nebo tzv. *concubinage*.

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ S výjimkou případů, kdy je správa finančních nástrojů kolektivní (například skrze SICAV), mají ministři, prezidenti a členové těchto úřadů povinnost svěřit mandatáři správu těchto nástrojů, která jim znemožní kontrolu nad drženy nástroji. Členové nezávislých správních a veřejných orgánů se mohou zavázat, že režim správy ponechají ve stavu, v jakém je, pokud finanční nástroje nejsou spojené se sektorem, který dané veřejné osoby regulují. Ibid; Conflict of interest policies and practices in nine EU member states: A comparative review, Sigma paper no. 36, 18. 6. 2007. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=gov/sigma\(2006\)1/REV1](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=gov/sigma(2006)1/REV1), s. 37

Pokud situace střetu zájmů přetrvává i přes dialog s Vysokým úřadem pro transparentnost veřejného života, může tento úřad autoritativně nařídit jakékoli osobě, která spadá do jeho působnosti (tedy kromě předsedy vlády a členů parlamentu), aby svůj střet zájmů ukončila.⁵⁹ Tento příkaz může být zveřejněn a v případě, že jej dotčená osoba nerespektuje, jedná se o trestný čin, za který hrozí trest odnětí svobody v délce trvání jednoho roku a 15 000 eur pokuty (čl. 26 odst. 2).

Chorvatsko

V Chorvatsku jsou otázky střetu zájmů řešeny zákonem č. 163/2003 Sb., o předcházení střetu zájmů (*Zakon o sprječavanju sukoba interesa*).⁶⁰

Podle čl. 14 zákona o předcházení střetu zájmů nesmí být veřejné osoby členy statutárních a dozorčích orgánů, správních rad institucí, dozorčích rad v mimorozpočtových fondech ani nesmí zastávat výkonné funkce v obchodních společnostech.

Čl. 14 odst. 2 zákona o předcházení střetu zájmů výjimečně umožňuje, aby byla veřejná osoba členem maximálně dvou správních rad institucí nebo dozorčích rad v mimorozpočtových fondech, které jsou ve zvláštním zájmu státu nebo místní nebo regionální samosprávy. Veřejná osoba může být také členem správní rady instituce nebo dozorčí rady mimorozpočtového fondu, jestliže zvláštní zákon stanoví, že se jím stává z titulu své funkce. V těchto případech však veřejná osoba nemá v souvislosti s výkonem svých funkcí v orgánech nárok na odměnu s výjimkou úhrady cestovních a jiných odůvodněných nákladů vzniklých v souvislosti s výkonem funkce.

Podle čl. 16 odst. 1 zákona o předcházení střetu zájmů je veřejná osoba, která během výkonu své funkce vlastní více než 0,5 % akcií obchodní společnosti nebo účasti na obchodní společnosti, povinna svá práva s těmito akciemi nebo účastí spojená převést na jinou osobu (s výjimkou osob uvedených v čl. 4 odst. 5 zákona o předcházení střetu zájmů)⁶¹ nebo na zvláštní subjekt. Tato osoba nebo zvláštní orgán by při výkonu práv spojených s těmito akciemi nebo účastí na společnosti měla jednat svým jménem a na účet veřejné osoby.

Pokud společnost, v níž vlastní veřejná osoba při výkonu své funkce 0,5 % nebo větší podíl akcií obchodní společnosti nebo účasti na obchodní společnosti, vstupuje na základě zadávacího řízení o zadání veřejné zakázky nebo z jiného důvodu do obchodního vztahu se státním orgánem nebo orgánem místní či regionální samosprávy nebo se společností, ve které mají výše uvedení účast, je povinen o této skutečnosti informovat Komisi pro střet zájmů (*Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa*).

Po dobu, po kterou jsou práva spojená s akciemi nebo účastí veřejné osoby na obchodní společnosti převedena na jinou osobu nebo zvláštní subjekt, nesmí veřejná osoba dávat této osobě nebo zvláštnímu subjektu informace, instrukce či příkazy, anebo na tuto osobu či zvláštní subjekt jinak působit za účelem ovlivnění výkonu práv a povinností spojených s těmito akciemi nebo

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ Neoficiální překlad zákona č. 163/2003 Sb., o předcházení konfliktu zájmů (*Zakon o sprječavanju sukoba interesa*). [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z [http://www.mvep.hr/files/file/dokument/prevodenje/zakoni/12-Zakon-o-sprje%C4%8Davanju-sukoba-interesa-\(pro%C4%8Di%C5%A1%C4%87eni-tekst\)-NN-48-13-ENG.pdf](http://www.mvep.hr/files/file/dokument/prevodenje/zakoni/12-Zakon-o-sprje%C4%8Davanju-sukoba-interesa-(pro%C4%8Di%C5%A1%C4%87eni-tekst)-NN-48-13-ENG.pdf); Zákon č. 163/2003 Sb., o předcházení konfliktu zájmů (*Zakon o sprječavanju sukoba interesa*), konsolidovaná verze k 28. 5. 2015. [cit. 14. 6. 2019] Zákon HR. Dostupné na <https://www.zakon.hr/z/423/Zakon-o-sprje%C4%8Davanju-sukoba-interesa>

⁶¹ Mezi tyto osoby patří manžel/manželka, druh/družka, přímý pokrevní příbuzný ve vertikální linii včetně potomků, sourozenci, osvojitelé a osoby osvojené veřejnou osobou. Dále se omezení týká osob, které mohou být důvodně považovány za osoby mající zájem spojený s veřejnou osobou na základě jiných důvodů a okolností.

obchodním podílem. Veřejná osoba má pouze právo na to být jednou za rok informována o stavu společností, v nichž je vlastníkem akcií nebo na nichž má účast (čl. 16 odst. 4).

V souladu s čl. 17 odst. 1 zákona o předcházení střetu zájmů nesmí obchodní společnost, v níž má veřejná osoba 0,5 % nebo větší podíl na akciích nebo na základním kapitálu, vstupovat do obchodních vztahů se státním orgánem, v němž veřejná osoba vykonává svoji funkci. Stejně tak nemůže být ani členem skupiny potenciálních zájemců o zakázky zadávané tímto státním orgánem, nebo subdodavatelem v obchodních vztazích s ním.

Toto omezení uvedené v čl. 17 odst. 1 zákona o předcházení střetu zájmů, se vztahuje i na obchodní společnosti, v nichž má člen rodiny veřejné osoby 0,5 % nebo větší účast, jestliže ji člen rodiny jakýmkoli způsobem přímo nebo nepřímo nabyt od veřejné osoby v rozmezí posledních dvou let před jejím jmenováním nebo zvolením do funkce do konce jejího funkčního období.

Veřejná osoba je povinna do 30 dnů ode dne převzetí své funkce informovat Komisi pro střet zájmů o obchodní firmě, identifikačním čísle a sídle obchodních společností, v nichž má veřejná osoba nebo její rodinný příslušník 0,5 % nebo větší obchodní podíl ve smyslu s čl. 17 odst. 1 a 2 zákona o předcházení střetu zájmů. Veřejná osoba je povinna reportovat Komisi pro střet zájmů veškeré změny v poskytnutých údajích do 30 dnů od chvíle, kdy ke změně došlo.

Právní jednání nebo smluvní vztahy, do nichž veřejná osoba vstoupila v rozporu s čl. 17 odst. 1 a 2 zákona o předcházení střetu zájmů, jsou neplatné (čl. 17 odst. 5).

Podle čl. 18 odst. 1 zákona o předcházení střetu zájmů, musí veřejná osoba neprodleně informovat Komisi pro střet zájmů o případech, kdy státní orgán, v němž veřejná osoba vykonává svoji funkci, vstoupí do obchodního vztahu se společností, v níž má člen její rodiny 0,5 % nebo větší účast. Komise pro střet zájmů vydá ve lhůtě 15 dnů ode dne obdržení informace podle čl. 18 odst. 1 zákona o předcházení střetu zájmů stanovisko s pokyny pro veřejnou osobu a pro státní orgán, v němž tato veřejná osoba zastává svoji funkci, jak postupovat za účelem předejití vzniku střetu zájmů. Vyžadují-li to zvláštní okolnosti případu, vydá Komise pro střet zájmů své stanovisko okamžitě, nejpozději do 5 dnů ode dne obdržení informace o zamýšleném obchodním vztahu. Veřejná osoba nebo státní orgán, v němž veřejná osoba vykonává funkci, je povinen poskytnout Komisi pro střet zájmů předtím, než do obchodního vztahu vstoupí, veškerou dokumentaci, z níž je patrné, že dodržel pokyny Komise pro střet zájmů vydané za účelem předejití střetu zájmů.

Komise pro střet zájmů poté vydává stanovisko v podobě rozhodnutí o tom, zda její pokyny, které dala veřejné osobě k předejití střetu zájmů, byly dodrženy a byly respektovány povinnosti veřejné osoby ve smyslu zákona o předcházení střetu zájmů.

Právní jednání nebo smluvní vztahy, do nichž veřejná osoba vstoupila bez předchozího informování Komise pro střet zájmů, v rozporu s jejími pokyny nebo při poskytnutí nedostatečné nebo nepravdivé dokumentace nebo které jsou v rozporu s tímto zákonem z jiného důvodu, jsou neplatné. Komise pro střet zájmů je povinna bez prodlení předložit případ příslušnému státnímu zastupitelství za účelem, aby byly podniknuty další kroky vedoucí k určení neplatnosti obchodní transakce nebo právního jednání (čl. 18 odst. 6).

Polsko

Polská právní úprava postrádá obecnou definici střetu zájmů, která by se vztahovala na všechny případy, nicméně řada právních textů upravuje povinnost střet zájmů ohlásit ve specifických

situacích.⁶² V roce 1997 byl přijat zákon o omezení podnikatelské činnosti osobami vykonávajícími veřejné funkce (*Ustawa o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*)⁶³, který v čl. 4 zákona zavádí omezení při podnikání osob ve veřejných funkcích.

Během výkonu funkce nesmějí mít osoby ve veřejných funkcích podíl v obchodních korporacích přesahující 10 %, který by představoval více než 10 % základního kapitálu v každé ze společností. Dále nesmějí vymezení veřejní funkcionáři podnikat na svůj účet nebo společně s jinými osobami, řídit obchodní aktivity nebo být reprezentanty či zmocněnými zástupci vystupujícími při obchodní činnosti. Toto omezení se však netýká výrobních aktivit v oblasti zemědělství spojených s rostlinou či živočišnou výrobou, je-li aktivita vykonávána v rozsahu a formou rodinné farmy.

V průběhu výkonu veřejné funkce je taktéž zakázáno působit v řídicích a kontrolních orgánech, výborech pro audit, působit jako zmocněnec akcionářů a likvidátor⁶⁴ obchodních korporací a družstev s výjimkou možnosti působit v kontrolních orgánech bytových družstev. Dále je zakázáno být v řídicích orgánech nadací, které vykonávají obchodní činnost. Není povoleno být svěřenským správcem, zástupcem v insolvenčních řízeních nebo působit při restrukturalizaci v kontrolní nebo řídicí funkci.⁶⁵ Dále není povoleno být zaměstnán nebo vykonávat činnost ve společnostech obchodního práva, která by mohla vzbuzovat podezření ze zaujatosti nebo existence zájmu. Porušení těchto povinností může mít dle čl. 5 zákona za následek v závislosti na postavení funkcionáře disciplinární odpovědnost, může tak vzniknout důvod pro ukončení pracovního poměru nebo zbavení funkce.

Polská úprava požaduje od osob ve veřejných funkcích, aby učinily oznámení o majetku a benefitech (čl. 10 - 12). V rámci zákona je množství prostoru věnováno také kontrole aktivit manželů/manželek osob vykonávajících veřejné funkce (například v čl. 8 a 12). Zákon o omezení podnikatelské činnosti osob ve veřejných funkcích taktéž upravuje v čl. 7 restrikce, které se týkají dalšího zaměstnávání po skončení výkonu funkce. Během jednoho roku po skončení funkce nesmějí být veřejní funkcionáři zaměstnáni nebo vykonávat činnost pro podnikatele, kteří byli dotčeni jejich rozhodovací činností v konkrétních záležitostech.

Dle plánů měl být v roce 2017 přijat připravovaný zákon o transparentnosti ve veřejném životě (*Ustawa o jawności życia publicznego*), který by nahradil zákon o omezení podnikatelské činnosti osob ve veřejných funkcích, zákon o svobodném přístupu k informacím a zákon o lobbingu

⁶² Evaluation report, Poland, Rada Evropy, GRECO, 28. 1. 2019. [cit. 18. 6. 2019] Dostupné z <https://rm.coe.int/fifth-evaluation-round-preventing-corruption-and-promoting-integrity-i/168092005c>, s. 18

⁶³ Ustawa z dnia 21. sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych. [cit. 27. 8. 2019] Dostupné z <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19971060679/U/D19970679Lj.pdf>

⁶⁴ Tento bod je předmětem novelizace, která vstoupí v účinnost dne 15. 9. 2019. Ustawa z dnia 21. sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych. [cit. 27. 8. 2019] Dostupné z <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19971060679/U/D19970679Lj.pdf>

⁶⁵ Tento bod je předmětem novelizace, která vstoupí v účinnost dne 15. 9. 2019. Ustawa z dnia 21. sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych. [cit. 27. 8. 2019] Dostupné z <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19971060679/U/D19970679Lj.pdf>

v legislativním procesu.⁶⁶ Zákon by se výrazně dotýkal nejen povinností veřejných osob, ale i soukromých společností.⁶⁷ Návrh zákona je však doposud ve fázi konzultací.⁶⁸

Problematika střetu zájmů a jeho řešení je upravena i v zákoně č. 73 z roku 1996 o výkonu mandátu poslance (příslušníka Sejmu) a senátora (*Ustawa o wykonywaniu mandatu posła i senatora*).⁶⁹ Dle § 33 a následující tohoto zákona je třeba notifikovat výkon vedlejších aktivit vedle funkce poslance či senátora. Poslanci a senátoři nesmějí vykonávat komerční aktivity na svůj účet nebo společně s jinými osobami.

Dle čl. 34 odst. 4 zákona nesmějí poslanci a senátoři vlastnit více než 10 % podíl v obchodní společnosti s účastí státu nebo městské společnosti nebo právnické osoby, ve které participují stát nebo městské společnosti nebo entity, ve kterých tyto osoby participují. Podíl převyšující 10 % by měl být senátorem nebo poslancem převeden před ustavujícím jednáním Sejmu nebo Senátu, respektive před prvním v případě náhradníků. Pokud se tak nestane, nesmějí poslanci a senátoři po dobu výkonu mandátu a dále po dva roky od jeho skončení vykonávat práva spojená s podílem (právo volit, právo na dividendu, právo na vypořádací podíl či přednostní právo na upsání nových akcií).

Španělsko

Režim dle zákona č. 3/2015, který upravuje výkon vysoké funkce ve státní správě (*Ley 3/2015 reguladora del ejercicio del alto cargo de la Administración General del Estado*)⁷⁰, se vztahuje na osoby, které jsou ve vysokých pozicích v obecné celostátní státní správě a ve státních entitách ve veřejném sektoru. V čl. 1 zákona je uveden výčet funkcí, na něž se vztahují práva a povinnosti dle tohoto zákona.

Zákon obsahuje definici střetu zájmů v čl. 11, dle které je osoba ve vysoké funkci ve střetu zájmů jestliže rozhodnutí, které má být přijato, může ovlivnit její osobní zájmy ekonomické nebo profesionální povahy tím, že jí může přinést prospěch nebo jí naopak uškodit. Zákon stanovuje povinnost osob ve vysokých funkcích sloužit nezaujatě obecnému zájmu a vyhýbat se tomu, aby osobní zájmy negativně ovlivňovaly jejich výkon funkce a odpovědnost.

Za osobní zájem není považován pouze zájem osoby ve vysoké funkci, ale i zájem její rodiny, manžela či osoby, se kterou žije v analogickém vztahu, pokrevních příbuzných do čtvrtého stupně či nepokrevních příbuzných do druhého stupně. Za osobní zájmy jsou považovány i ty, které má osoba ve vysoké funkci s osobou, se kterou má trvající spory, jsou v projeveném nepřátelském vztahu nebo naopak je mezi nimi důvěrné přátelství. Osobní vztahy může osoba ve vysoké funkci mít i s právnickou osobou nebo se soukromým subjektem, byla-li s nimi osoba spojena na základě

⁶⁶ Ustawa o jawności życia publicznego, Biuletyn Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. [cit. 28. 8. 2019] Dostupné z <https://bip.kprm.gov.pl/kpr/form/r83905103,Projekt-ustawy-o-jawnosci-zycia-publicznego.html>

⁶⁷ The act on transparency of public life - what does it mean for entrepreneurs?, PwC, 25. 4. 2018. [cit. 19. 6. 2019] Dostupné z <https://www.pwc.pl/pl/artykuly/2018/ustawa-o-jawnosci-zycia-publicznego.html>

⁶⁸ Legislativní proces vlády (*Rządowy Proces Legislacyjny*), Ustawa o jawności życia publicznego. [cit. 19. 6. 2019] Dostupné z <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12304351>; Zákon o transparentnosti ve veřejném životě byl odložen (*Ustawa o jawności życia publicznego odłożona na półkę*), Rzeczpospolita, 18. 8. 2018. [cit. 18. 6. 2019] Dostupné z <https://www.rp.pl/Rzad-PiS/308169913-Ustawa-o-jawnosci-zycia-publicznego-odlozona-na-polke.html>

⁶⁹ Dz. U. 1996 No. 73 item 350 Act of 9 May 1996 on Exercising the Mandate of Deputy and Senator, Světová banka. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z https://publicofficialsfinancialdisclosure.worldbank.org/sites/fdl/files/assets/law-library-files/Poland_MPs%20and%20Senators%20Mandate%20Act_1996_en.pdf; Ustawa z dnia 9. maja 1996 r., o wykonywaniu mandatu posła i senatora, Sejm. [cit. 27. 8. 2019] Dostupné z <http://www.sejm.gov.pl/prawo/mandat/kon6.htm>

⁷⁰ Zákon č. 3/2015 z 30. března, upravující výkon vysokých funkcí ve státní správě (*Ley 3/2015, de 30 de marzo, reguladora del ejercicio del alto cargo de la Administración General del Estado*), čl. 14, Boletín Oficial del Estado. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-3444>

zaměstnaneckého či profesionálního vztahu alespoň dva roky před jmenováním do funkce. Osobní vztah může být dovozen i k právnické osobě nebo soukromé entitě, se kterou jsou spojeny osoby blízké funkcionáři (výše popsaní rodinní příslušníci) profesionálním nebo zaměstnaneckým poměrem, respektive vždy, jsou-li v řídicí funkci, spravují subjekt nebo mu poskytují poradenství (čl. 11 odst. 2).

Stejně jako v řadě jiných jurisdikcí, jsou ve Španělsku povinny osoby ve vysokých funkcích oznamovat své činnosti, majetek a práva, přičemž tyto záznamy jsou následně vedeny v registrech. Zákon taktéž počítá se systémem včasné detekce střetu zájmů (čl. 12 zákona). Ve Španělsku existuje i podrobná úprava omezení výkonu soukromých aktivit po skončení výkonu veřejné funkce (čl. 15).

V čl. 14 a 19 zákona jsou upraveny postupy v případě střetu zájmů osob ve vysokých funkcích, jsou-li vlastníky podílu ve společnostech. Osoby ve vysokých pozicích nemají dle tohoto zákona sami nebo skrze další osobu povoleno přímo či nepřímo participovat ve společnostech, disponují-li v nich podílem ve výši 10 % a vyšším, pokud dané společnosti mají uzavřené smlouvy nebo získávají zakázky (kontrakty) od státu, autonomních oblastí nebo od místních samospráv nebo získávají dotace od veřejné správy. Stejně tak nesmějí participovat ve společnostech fyzické či právnické osoby, které jednájí za osobu ve vysoké pozici, respektive jednájí na její účet. Zákaz se vztahuje i na participaci osoby ve vysoké funkci nebo jejího zástupce ve společnosti, která je subdodavatelem společnosti splňující výše popsaná kritéria, pokud byla smlouva uzavřena s částí státní správy, ve které osoba ve vysoké funkci působí a ve spojení s cílem smlouvy.

Pokud osoby ve vysoké funkci nebo její zástupci naplňují výše popsané podmínky participací ve společnostech, které splňují výše popsané podmínky nebo působí jako subdodavatelé takovýchto společností, pak jsou osoby ve vysokých funkcích povinny notifikovat tuto skutečnost Úřadu pro střet zájmů (*Oficina de Conflictos de Intereses*). Úřad v reakci na to informuje osobu ve vysokém postavení o opatřeních, která musejí být přijata proto, aby byla zajištěna objektivita výkonu veřejné správy.

V případě akciových společností, jejichž základní kapitál přesahuje 600 000 eur, se zákaz participace týká i podílu nižšího než 10 %, pokud zajišťuje podíl ve společnosti pozici, díky které je možné ovlivňovat její rozhodování.

Jestliže osoba jmenovaná do vysoké pozice má podíl dle předchozích ustanovení, je povinna odprodat nebo postoupit na nezávislou třetí osobu podíl a práva, která jsou s ním spojena, a to ve lhůtě tří měsíců od jmenování do vysoké pozice. Pokud osoba ve vysoké funkci nabyde podíl v průběhu výkonu funkce, například na základě dědictví nebo na základě jiného bezúplatného plnění, musí podíl odprodat nebo převést na třetí nezávislou osobu do tří měsíců od události. Odprodej či převod stejně jako určení třetí nezávislé osoby musí být deklarován v registru a podléhá předchozí souhlasné zprávě Úřadu pro střet zájmů.⁷¹ Porušení zákona může podléhat sankcím.

Dle čl. 18 zákona je povinností osob ve vysokých funkcích předat po dobu výkonu jejich funkce správu vybraných cenných papírů obchodovatelných na regulovaném trhu společnosti autorizované k poskytování investičních služeb. Tato povinnost se netýká osob ve vysokých

⁷¹ Zákon 3/2015 regulující výkon vysoké funkce ve státní správě (Relevantní aspekty) (*Ley 3/2015, reguladora del ejercicio del alto cargo de la administración general del estado (Aspectos Relevantes)*), čl. 14 odst. 3. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z https://www.mptfp.gob.es/dam/es/portal/funcionpublica/etica/altos_cargos/ASPECTOS-RELEVANTES-DE-LA-LEY-3-2015.pdf, s. 7

funkcích, které jednají jako pasivní investoři, tj. sami ze své iniciativy nedisponují s cennými papíry, pouze pravidelně získávají dividendy, úroky nebo obdobná ohodnocení v naturáliích. Dále se povinnost netýká osob, které nemají majoritní podíl v institucích kolektivního investování. Zároveň se povinnost předat správu portfolia neaplikuje, je-li jeho hodnota nižší než 100 000 euro.

Zdroje

- TICHÝ, Luboš. RONOVSÁ, Kateřina. KOCÍ, Miloš. Trust a srovnatelné instituty v Evropě, Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2014
- JAKUBOWICZ, Karol. WARD, David. "Rules for the resolution of conflicts of interest" ("Frattini law") Analysis and review, Rada Evropy, Benátská komise, 8. 2. 2005. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=cdl\(2005\)011-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=cdl(2005)011-e)
- Blind trust, Investopedia. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z <https://www.investopedia.com/terms/b/blindtrust.asp>
- Blind trust, Cambridge Dictionary. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://dictionary.cambridge.org/us/dictionary/english/blind-trust>
- May faces conflict of interest over investments, claim MPs, The Times, 11. 1. 2017. [cit. 18. 6. 2019] Dostupné z <https://www.thetimes.co.uk/article/may-faces-conflict-of-interest-over-investments-claim-mps-bw29d3sjg>
- Conflict of interest policies and practices in nine EU member states: A comparative review, Sigma paper no. 36, 18. 6. 2007. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=gov/sigma\(2006\)1/REV1](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=gov/sigma(2006)1/REV1)
- Managing Conflict of Interest in the Public Sector: A toolkit, OECD, 2005. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z <https://www.oecd.org/gov/ethics/49107986.pdf>
- Doporučení Rady o postupech pro řízení střetu zájmů ve veřejné službě (*Recommendation of the council on guidelines for managing conflict of interest in the public service*), OECD, 2003. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z <https://www.oecd.org/governance/ethics/2957360.pdf>
- Rozhodnutí Komise ze dne 31. ledna 2018 o kodexu chování členů Evropské komise, čl. 4. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018D0221\(02\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018D0221(02)&from=EN)
- Code de conduite des commissaires, Evropská komise, 20. 4. 2011. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2011/EN/3-2011-2904-EN-F1-1.Pdf>
- Code of Conduct for Members of the European Parliament with respect to financial interests and conflicts of interest. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z http://www.europarl.europa.eu/pdf/meps/201305_Code_of_conduct_EN.pdf

Chorvatsko

- Neoficiální překlad zákona č. 163/2003 Sb., o předcházení konfliktu zájmů (*Zákon o sprječavanju sukoba interesa*). [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z [http://www.mvep.hr/files/file/dokumenty/prevodenje/zakoni/12-Zakon-o-sprje%C4%8Davanju-sukoba-interesa-\(pro%C4%8Di%C5%A1%C4%87eni-tekst\)-NN-48-13-ENG.pdf](http://www.mvep.hr/files/file/dokumenty/prevodenje/zakoni/12-Zakon-o-sprje%C4%8Davanju-sukoba-interesa-(pro%C4%8Di%C5%A1%C4%87eni-tekst)-NN-48-13-ENG.pdf)
- Zákon č. 163/2003 Sb., o předcházení konfliktu zájmů (*Zákon o sprječavanju sukoba interesa*). [cit. 14. 6. 2019] Zákon HR. Dostupné z <https://www.zakon.hr/z/423/Zakon-o-sprje%C4%8Davanju-sukoba-interesa>
- PECHÁČEK, Štěpán. Úprava výkonu podnikatelských aktivit veřejných funkcionářů v Chorvatsku, odpověď na dotaz č. 2907, březen 2016

Francie

- Francouzský zákon o transparentnosti veřejného života (*La loi de 2013-907 du 11 octobre 2013 relative à la transparence de la vie publique*). [cit. 13. 6. 2019] Dostupné z

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000028056315#LEGISCTA000028057469>

- Předcházení střetu zájmů (*La prévention des conflits d'intérêts*), Vysoký úřad pro transparentnost veřejného života. [cit. 13. 6. 2019] Dostupné z <https://www.hatvp.fr/la-haute-autorite/la-deontologie-des-responsables-publics/prevention-des-conflits-dinterets/>

Kanadská provincie Québec

- Etický kodex pro členy národního shromáždění Québecu (*Code d'éthique et de déontologie des membres de l'Assemblée nationale, chapitre C-23.1*) [cit. 13. 6. 2019] Dostupné z <http://legisquebec.gouv.qc.ca/fr/ShowDoc/cs/C-23.1>
- Občanský zákoník Québecu (*Code civil du Québec*). [cit. 13. 6. 2019] Dostupné z <http://legisquebec.gouv.qc.ca/fr/showdoc/cs/CCQ-1991>
- Informační materiál (*Note d'information*) – Svěřenský fond a mandátní smlouva bez nároku na správu (*Fiducie et mandat sans droit de regard*). [cit. 13. 6. 2019] Dostupné z http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwib2YujiAhVOFz0KHbDkBgEQFjAAegQIAhAC&url=http%3A%2F%2Fwww.bibliotheque.assnat.qc.ca%2FDepotNumerique_v2%2FAffichageFichier.aspx%3Ffid%3D145578&usg=AOvVaw2TcZW8A5LA8g-dxCQtHPfR

Polsko

- Evaluation report, Poland, Rada Evropy, GRECO, 28. 1. 2019. [cit. 18. 6. 2019] Dostupné z <https://rm.coe.int/fifth-evaluation-round-preventing-corruption-and-promoting-integrity-i/168092005c>
- Ustawa z dnia 21. sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych. [cit. 27. 8. 2019] Dostupné z <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19971060679/U/D19970679Lj.pdf>
- Dz. U. 1996 No. 73 item 350 Act of 9 May 1996 on Exercising the Mandate of Deputy and Senator, Světová banka. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z https://publicofficialsfinancialdisclosure.worldbank.org/sites/fdl/files/assets/law-library-files/Poland_MPs%20and%20Senators%20Mandate%20Act_1996_en.pdf
- Ustawa z dnia 9. maja 1996 r., o wykonywaniu mandatu posła i senatora, Sejm. [cit. 27. 8. 2019] Dostupné z <http://www.sejm.gov.pl/prawo/mandat/kon6.htm>
- Ustawa o jawności życia publicznego, Biuletyn Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. [cit. 28. 8. 2019] Dostupné z <https://bip.kprm.gov.pl/kpr/form/r83905103,Projekt-ustawy-o-jawnosci-zycia-publicznego.html>
- The act on transparency of public life - what does it mean for entrepreneurs?, PwC, 25. 4. 2018. [cit. 19. 6. 2019] Dostupné z <https://www.pwc.pl/pl/artykuly/2018/ustawa-o-jawnosci-zycia-publicznego.html>
- Legislativní proces vlády (*Rządowy Proces Legislacyjny*), Ustawa o jawności życia publicznego. [cit. 19. 6. 2019] Dostupné z <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12304351>
- Zákon o transparentnosti ve veřejném životě byl odložen (*Ustawa o jawności życia publicznego odłożona na później*), Rzeczpospolita, 18. 8. 2018. [cit. 18. 6. 2019] Dostupné z <https://www.rp.pl/Rzad-PiS/308169913-Ustawa-o-jawnosci-zycia-publicznego-odlozona-na-polke.html>

Spojené království

- Guidance: The 7 principles of public life, GOV.UK. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z <https://www.gov.uk/government/publications/the-7-principles-of-public-life>
- Conflict of interest policies and practices in nine EU member states: A comparative review, Sigma paper no. 36, 18. 6. 2007. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=gov/sigma\(2006\)1/REV1](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=gov/sigma(2006)1/REV1)
- Guidance: The 7 principles of public life, GOV.UK, 31. 5. 1995. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z <https://www.gov.uk/government/publications/the-7-principles-of-public-life/the-7-principles-of-public-life--2>
- Guidance: The 7 principles of public life, GOV.UK, 31. 5. 1995. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z <https://www.gov.uk/government/publications/the-7-principles-of-public-life>
- Stálá komise pro standardy veřejného života (*Committee on Standards in Public Life*), GOV.UK. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z <https://www.gov.uk/government/organisations/the-committee-on-standards-in-public-life#content>
- Global Corruption Book, Conflicts of Interest and Corruption, Kapitola 9, UNODC, leden 2017. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://track.unodc.org/Academia/Pages/TeachingMaterials/GlobalCorruptionBook.aspx>
- Stálá komise pro standardy veřejného života (*Committee on Standards in Public Life*), GOV.UK. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné z <https://www.gov.uk/government/organisations/the-committee-on-standards-in-public-life#content>
- Code of Conduct for Members of the House of Lords, květen 2019. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://www.parliament.uk/documents/lords-commissioner-for-standards/HL-Code-of-Conduct.pdf>
- The Code of Conduct together with The Guide to the Rules relating to the Conduct of Members, House of Commons, Registration of Members' Financial Interest. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://publications.parliament.uk/pa/cm201516/cmcode/1076/107604.htm>
- What is a blind trust?, BBC News, 9. 12. 2002. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/2557829.stm
- Trust, Settlements and Estates Manual, HMRC, 17. 1. 2019. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://www.gov.uk/hmrc-internal-manuals/trusts-settlements-and-estates-manual/tsem1570>
- Blind trust, Taxation, 14. 8. 2010. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://www.taxation.co.uk/articles/2010-09-15-20987-blind-trust>
- Kodex ministrů (*Ministerial Code*), Cabinet Office, leden 2018. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/672633/2018-01-08_MINISTERIAL_CODE_JANUARY_2018_FINAL__3_.pdf
- List of ministers' interests, Cabinet Office, prosinec 2017. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z http://data.parliament.uk/DepositedPapers/Files/DEP2017-0794/List_of_Ministers_Interests_December_2017.pdf
- Lords Publications, Parliament.uk, 9. 12. 1999. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z <https://publications.parliament.uk/pa/ld199900/ldhansrd/vo991209/text/91209-02.htm>

Španělsko

- Zákon č. 3/2015 z 30. března, upravující výkon vysoké funkce ve státní správě (*Ley 3/2015, de 30 de marzo, reguladora del ejercicio del alto cargo de la Administración General del Estado*), Boletín Oficial del Estado, konsolidovaná verze [cit. 12. 6. 2019] Dostupné z <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-3444>
- Zákon 3/2015 regulující výkon vysoké funkce ve státní správě (Relevantní aspekty) (*Ley 3/2015, reguladora del ejercicio del alto cargo de la administracion general del estado*)

(*Aspectos Relevantes*). [cit. 17. 6. 2019] Dostupné z
https://www.mptfp.gob.es/dam/es/portal/funcionpublica/etica/altos_cargos/ASPECTOS-RELEVANTES-DE-LA-LEY-3-2015.pdf